

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 119
im. 3. BERLIŃSKIEGO PUŁKU PIECHOTY
W WARSZAWIE**

Każdy nauczyciel i pracownik szkoły zobowiązany jest odpowiednio reagować na każdy zaistniały przejaw negatywnego zachowania uczniów. Tylko wspólne, konsekwentne postępowanie nas dorosłych, odpowiedzialnych za dobre wychowanie uczniów może przynieść korzyść i sprawić, że w szkole wszyscy będziemy czuć się bezpiecznie.

Niniejsze procedury określają sposoby postępowania i reagowania nauczycieli oraz innych pracowników szkoły w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia i życia uczniów oraz na wypadek innych nieprzewidzianych zdarzeń zakłócających proces dydaktyczno-opiekuńczo-wychowawczy w szkole. Określają w szczególności zasady postępowania wobec uczniów przejawiających negatywne zachowania.

Poniższe procedury opracowano w celu:

- usprawnienia i zwiększenia skuteczności oddziaływań wychowawczych i profilaktycznych szkoły,
- kształtowania poczucia odpowiedzialności uczniów za własne zachowania,
- wypracowania współpracy z policją, rodziną i instytucjami wspierającymi działalność szkoły,
- zwiększenia poczucia bezpieczeństwa uczniów oraz pracowników szkoły.

Procedury obejmują swoim zasięgiem system oddziaływań wychowawczych, opiekuńczych, dydaktycznych, profilaktycznych i prewencyjnych wobec uczniów i ich rodziców, w tym :

- Działania dyrektora.
- Działania nauczycieli.
- Działania pracowników administracji i obsługi.

oraz

SZCZEGÓŁOWE PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Procedurę postępowania w przypadku stosowania przez uczniów przemocy i agresji psychicznej /słownej/.
 2. Procedurę postępowania w przypadku stosowania przez uczniów agresji i przemocy fizycznej.
 3. Procedurę postępowania w przypadku dokonania kradzieży przez ucznia.
 4. Procedurę postępowania w przypadku niszczenia i dewastacji mienia szkolnego przez uczniów.
 5. Procedurę postępowania w przypadku stwierdzenia znamion przestępczości u ucznia / wykroczenie, demoralizacja, popełnienie czynu karalnego/.
 6. Procedurę postępowania w przypadku stwierdzenia u ucznia stanu wskazującego na użycie lub posiadanie alkoholu, narkotyków lub innych substancji zmieniających świadomość - na terenie szkoły i poza nią.
 7. Procedurę postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń stał się ofiarą przemocy domowej.
 8. Procedurę postępowania w przypadku posiadania przez ucznia noża, maczety, broni, ostrych narzędzi, materiałów wybuchowych i innych niebezpiecznych substancji i przedmiotów.
 9. Procedurę postępowania w przypadku wystąpienia niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.
 10. Procedurę postępowania w przypadku uzyskania informacji o cyberprzemocy /Internet, telefon komórkowy/.
- Działania wobec ofiary cyberprzemocy.
 - Działania wobec ofiar i sprawców zachowań objętych procedurami.

OPIS DZIAŁAŃ

Działania dyrektora :

1. Zapewnienie stanu technicznego obiektu i wyposażenia zgodnie z obowiązującymi przepisami.
2. Wyznaczenie osób odpowiedzialnych za stan techniczny i higieniczny urządzeń sanitarnych obiektów należących do placówki.
3. Zaznajamianie pracowników podejmujących pracę z zakresem ich obowiązków i sposobem wykonywania pracy na wyznaczonych stanowiskach oraz działaniami służącymi zapewnieniu bezpieczeństwa dzieciom.
4. Prowadzenie nadzoru pedagogicznego pod kątem uwzględniania przez nauczycieli w działaniach dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczych wymogów bezpieczeństwa oraz zapewnienie opieki pedagogicznej.
5. Dbalność o systematyczne dokonywanie przeglądów stanu technicznego budynku.
6. Organizowanie przy pomocy odpowiednich instytucji szkoleń dla pracowników w zakresie BHP, ppoż oraz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.
7. Monitorowanie przestrzegania zasad postępowania pracowników szkoły dotyczących:
 - a) bezpieczeństwa uczniów podczas zajęć na terenie szkoły,
 - b) organizowanie wycieczek, zajęć w terenie,
 - c) dokumentacji wypadków i zdarzeń losowych uczniów pozostających pod opieką nauczycieli,
 - d) ewakuacji.
8. Czuwanie nad bezpieczeństwem uczniów poprzez monitorowanie wejścia na teren szkoły osób z zewnątrz.
9. Monitorowanie pełnienia dyżurów przez nauczycieli i pracowników obsługi na wyznaczonych stanowiskach.
10. Współdziałanie z Policją, Strażą Miejską, Sądem Rodzinnym i Nieletnich we wszystkich sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia i życia uczniów.

Działania nauczycieli:

1. Planowanie i realizowanie procesu dydaktyczno-opiekuńczo-wychowawczego zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami bezpieczeństwa przyjętymi w szkole.
2. Bezwzględne przestrzeganie zasad zapewnienia opieki pedagogicznej przez cały czas pobytu uczniów w szkole.
3. Rzetelne pełnienie dyżurów śródlekcyjnych.

4. Reagowanie na wszelkie przejawy krzywdy, agresji, przemocy i innych zachowań niepokojących stosowanych wobec uczniów przez innych uczniów oraz rodziców.

Działania pracowników administracji i obsługi:

1. Reagowanie na wszelkie przejawy krzywdy, przemocy i agresji stosowanej wobec uczniów i przez samych uczniów.
2. Zgłaszanie do dyrektora szkoły lub pracowników pedagogicznych wszelkich zauważonych niepokojących zachowań zagrażających bezpieczeństwu, zdrowiu lub życiu uczniów.
3. Natychmiastowe działania zmierzające do usunięcia sytuacji zagrażających bezpieczeństwu uczniów /szczególnie w trakcie przerw /takich jak: rozlany płyn, potłuczone szkło, oberwana tablica, otwarty dostęp do urządzeń elektrycznych, itp./..
4. Stałe kontrolowanie stanu czystości wyznaczonych rejonów.

SZCZEGÓŁOWE PROCEDURY POSTĘPOWANIA

1. Procedura postępowania w przypadku stosowania przez uczniów przemocy i agresji psychicznej /słownej/

Przez przemoc psychiczną rozumie się :

- Zastraszanie, ośmieszanie, poniżanie,
- Szantażowanie, wymuszenia, psychiczne znęcanie się, mobbing, drwiny, złośliwe plotkowanie, grożenie itp.

- a) Jeśli uczeń czuje się poszkodowany przez innego ucznia powinien zgłosić przypadek takiej przemocy wychowawcy klasy lub pedagogowi, psychologowi, innemu nauczycielowi oraz rodzicom.
- b) Osoby będące świadkami takich sytuacji lub mające informacje o nich powinny również zgłosić fakt ich zaistnienia ww. osobom.
Prawo i obowiązek zgłoszenia faktu stosowania przemocy w stosunku do ich dziecka mają rodzice/prawni opiekunowie ucznia.
- c) O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.
- d) Wychowawca klasy przy pomocy pedagoga/psychologa szkolnego podejmuje działania wyjaśniające oraz profilaktyczno-terapeutyczne w stosunku do sprawcy/sprawców przemocy. Podejmuje próbę mediacji i doprowadzenia do zgody między uczniami.
- e) Jeśli problem dotyczy klasy lub grupy pedagog/psycholog szkolny na wniosek wychowawcy organizuje stosowne zajęcia profilaktyczne.
- f) W przypadku powtarzających się sytuacji oraz w poważnych przypadkach znęcania się nad uczniem lub uczniami dyrektor szkoły wraz z pedagogiem

i psychologiem szkolnym decyduje o powiadomieniu Policji lub Sadu Rodzinnego i Nieletnich.

- g) Każde jednostkowe zdarzenie powinno być udokumentowane sporządzeniem notatki (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany) oraz wpisem w dokumentację wychowawcy.
- h) Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia.

2. Procedura postępowania w przypadku stosowania przez uczniów agresji i przemocy fizycznej.

- a) Każdy pracownik szkoły, który zauważy stosowanie przez ucznia lub uczniów wobec innych dzieci aktów agresji i przemocy fizycznej lub posiadający informację o zaistnieniu takiego zachowania, ma obowiązek podjąć natychmiastowe działania w celu przerwania aktów agresji, wyjaśnić okoliczności i ustalić sprawcę/sprawców zajścia.
- b) Jeśli zachodzi taka konieczność, np. w przypadku bójki między uczniami, nauczyciel ma obowiązek rozdzielić, odciągnąć, unieruchomić, bądź przenieść ucznia w celu zapewnienia bezpieczeństwa innym dzieciom.
- c) W przypadku stwierdzenia potrzeby udzielenia pomocy medycznej należy zaprowadzić poszkodowanego do pielęgniarki szkolnej, a w razie jej nieobecności udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej i/lub wezwać Pogotowie.
- d) Wychowawca klasy lub inna osoba interweniująca powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły.
- e) Wychowawca klasy lub pedagog/psycholog szkolny, a w razie konieczności inna osoba interweniująca, powiadamia rodziców/opiekunów prawnych poszkodowanego ucznia oraz rodziców/opiekunów prawnych sprawcy i wzywa do natychmiastowego stawiennictwa w szkole.
- f) Rodzice/opiekunowie prawni sprawcy/sprawców zostają poinformowani o zdarzeniu i są zobowiązani do spowodowania pozytywnych zmian w zachowaniu swojego dziecka. Mogą skorzystać z pomocy pedagoga i psychologa.
- g) Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy/sprawców zdarzenia /np. przygotowanie przez ucznia zajęć dla klasy dotyczących problemu agresji wśród młodzieży szkolnej lub prace społeczne na rzecz klasy, szkoły/.
- h) W przypadku poważnego urazu dyrektor szkoły, jak też rodzice poszkodowanego mają prawo powiadomić Policję.
- i) W przypadku poważnego wybuchu agresywnego zachowania zagrażającego bezpieczeństwu ucznia lub innych osób, nauczyciel lub pracownik szkoły mają

prawo wezwać Pogotowie Ratunkowe. Należy o tym fakcie powiadomić rodziców/opiekunów prawnych ucznia.

- j) Każde jednostkowe zdarzenie powinno być udokumentowane sporządzeniem notatki (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany) oraz wpisem w dokumentację wychowawcy.

3. Procedura postępowania w przypadku dokonania kradzieży przez ucznia.

Uczniowie nie powinni przynosić do szkoły wartościowych rzeczy. Za przedmioty pozostawione w szatni, na korytarzu szkolnym, także w czasie przerwy, odpowiada uczeń. Jest on zobowiązany do należytego pilnowania swojej własności.

- a) W przypadku, gdy zaginie rzecz należąca do ucznia powinien on lub jego rodzice/opiekunowie prawni zgłosić ten fakt wychowawcy klasy, który podejmie czynności wyjaśniające.
- b) Gdy zachodzi podejrzenie kradzieży, wychowawca klasy zgłasza sprawę do dyrektora szkoły oraz pedagoga szkolnego, którzy zapoznają się z okolicznościami sprawy.
- c) W przypadku ustalenia sprawcy powiadomieni zostają rodzice/opiekunowie prawni ucznia, których zobowiązuje się do zwrócenia skradzionej rzeczy lub finansowej rekompensaty na rzecz poszkodowanego.
- d) W razie nie ustalenia sprawcy, kradzieży znacznej wartości lub w przypadku jej powtarzania się, rodzice ucznia poszkodowanego oraz dyrektor szkoły mają prawo zgłosić ten fakt na Policję.
- e) Każdorazowo należy zabezpieczyć wszelkie dowody w sprawie /jeśli takie istnieją/.
- f) Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia.
- g) Każde jednostkowe zdarzenie powinno być udokumentowane sporządzeniem notatki (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany) oraz wpisem w dokumentację wychowawcy.

4. Procedura postępowania w przypadku niszczenia i dewastacji mienia szkolnego przez uczniów.

- a) W przypadku zauważenia faktu niszczenia mienia szkolnego przez ucznia należy zgłosić ten incydent wychowawcy klasy, który powiadamia dyrektora szkoły lub pedagoga.
- b) Wychowawca wyjaśnia okoliczności zajścia ze sprawcą i ew. świadkami zdarzenia.

- c) Wychowawca wzywa rodziców/opiekunów prawnych ucznia i informuje o konieczności naprawienia szkody lub rekompensaty finansowej lub rzeczowej.
- d) Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia, tj. np. obniżenie oceny zachowania.
- e) W przypadku gdy szkoda jest znacząca lub dewastacja mienia powtarza się, dyrektor szkoły powiadamia Policję.
- f) Każde jednostkowe zdarzenie powinno być udokumentowane sporządzeniem notatki (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, rodzaj szkody, ustalenia z rodzicami/prawnymi opiekunami odnośnie naprawienia szkody) oraz wpisem w dokumentację wychowawcy.

5. Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia znamion przestępczości u ucznia / wykroczenie, demoralizacja, popełnienie czynu karalnego/

- a) W przypadku zachowań o charakterze przestępczym popełnianym przez ucznia/uczniów szkoła ma obowiązek powiadomić odpowiednie instytucje zajmujące się sprawami nieletnich. Przepisy te stosuje Policja i Sąd Rodzinny na podstawie Ustawy o Postępowaniu w Sprawach Nieletnich.

6. Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia u ucznia stanu wskazującego na użycie lub posiadanie alkoholu, narkotyków lub innych substancji zmieniających świadomość - na terenie szkoły i poza nią.

Każde użycie nikotyny, alkoholu, narkotyków i innych substancji zmieniających świadomość przez osoby nieletnie jest nadużyciem i jest zabronione.

- a) W przypadku gdy nauczyciel lub inny pracownik szkoły podejrzewa, że na terenie szkoły przebywa uczeń, który znajduje się pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, powinien powiadomić o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
- b) Wychowawca stara się odizolować ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego, stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie i zdrowie.
- c) Wychowawca o zaistniałym fakcie zawiadamia dyrektora szkoły, który powiadamia Policję.
- d) Powiadomieni zostają rodzice/opiekunowie prawni ucznia, którzy są zobowiązani do natychmiastowego stawienia się w szkole.
- e) Zostaje przeprowadzona rozmowa z rodzicami/opiekunami prawnymi oraz w ich obecności z uczniem. Zobowiązuje się ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, a rodziców/opiekunów prawnych do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.

- f) W uzgodnieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi zostaje opracowany program działań wychowawczych.
- g) Z rozmowy z rodzicami/opiekunami prawnymi oraz z zaistniałego faktu spożycia przez ucznia alkoholu lub zażycia przez ucznia substancji psychoaktywnej wychowawca klasy lub pedagog, psycholog sporządzają notatkę służbową.
- h) Jeśli sytuacje używania przez ucznia substancji zmieniających jego świadomość /alkohol, narkotyki i inne substancje/ powtarzają się /w tym również poza terenem szkoły/ rodzice/opiekunowie prawni odmawiają współpracy z radą pedagogiczną, nie reagują na wezwania lub w sytuacji gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych /rozmowa z rodzicami/opiekunami prawnymi, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem/psychologiem szkolnym itp./ i ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, szkoła pisemnie powiadamia Policję lub Sąd Rodzinny. Dalszy ciąg postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

7. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń stał się ofiarą przemocy domowej.

- a) Każdy pracownik szkoły, który uzyskał informację o podejrzeniu krzywdzenia ucznia przez jakąkolwiek osobę dorosłą jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić dyrektora szkoły.
- b) Dyrektor niezwłocznie zobowiązuje wychowawcę klasy, pedagoga lub psychologa szkolnego do przeprowadzenia rozmowy z dzieckiem.
- c) Dyrektor niezwłocznie podejmuje również działania wyjaśniające – przeprowadza rozmowę z dzieckiem i ewentualnymi świadkami zdarzenia oraz z wychowawcą klasy, innymi nauczycielami i pracownikami szkoły.
- d) Zebrane informacje zostają omówione na zwołanym przez dyrektora posiedzeniu Zespołu Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej.
- e) W celu wyjaśnienia sprawy wychowawca klasy lub inny nauczyciel/ pedagog/ psycholog wzywa rodziców/opiekunów prawnych na rozmowę do szkoły. W przypadku krzywdzenia dziecka przez osobę inną niż rodzice na rozmowę zostają zaproszeni oboje rodzice. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez jednego z rodziców na rozmowę zostaje poproszony drugi rodzic.
- f) Z rozmowy z rodzicami oraz z zaistniałego faktu przemocy wobec ucznia wychowawca klasy lub pedagog, psycholog sporządzają notatkę służbową.
- g) Po zapoznaniu się z okolicznościami zdarzenia, dyrektor szkoły w porozumieniu z pedagogiem/ psychologiem podejmuje dalsze kroki.
- h) Jeśli sytuacja jest jednostkowa i nie zagraża dobru dziecka, w przypadku braku faktów potwierdzających krzywdzenie dziecka, rodzice/opiekunowie prawni zostają poinformowani o nieprawidłowości swojego postępowania wobec dziecka i zostaje im zaproponowana pomoc w postaci kontaktu ze specjalistami w Poradni

Psychologiczno-Pedagogicznej oraz możliwość udziału w warsztatach umiejętności wychowawczych organizowanych przez OPS.

- i) W przypadku podejrzenia przestępstwa na szkodę dziecka, dyrektor niezwłocznie powiadamia rodziców/opiekunów prawnych o obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka przez założenie „Niebieskiej Karty” oraz o sporządzeniu wniosku do Sądu Rodzinnego o podjęcie interwencji w rodzinie.

8. Procedura postępowania w przypadku posiadania przez ucznia noża, maczety, broni, ostrych narzędzi, materiałów wybuchowych i innych niebezpiecznych substancji i przedmiotów.

- a) Osoba będąca świadkiem zagrożenia zobowiązana jest do niezwłocznego powiadomienia dyrektora lub innego pracownika znajdującej się najbliższej.
- b) Sprawca zdarzenia powinien być jak najszybciej odizolowany i w razie możliwości przekazany pod opiekę dyrektorowi, pedagogowi, psychologowi lub znajdującemu się najbliższej pracownikowi szkoły, a uczniom znajdującym się w pobliżu sprawcy lub miejsca zdarzenia należy zapewnić bezpieczeństwo.
- c) W miarę możliwości, zachowując środki ostrożności należy wyegzekwować od ucznia oddanie niebezpiecznego przedmiotu /w obecności świadka/.
- d) Należy niezwłocznie powiadomić rodziców/opiekunów prawnych ucznia, którzy są zobowiązani do natychmiastowego stawienia się w szkole oraz Policję.
- e) Należy pamiętać o zabezpieczeniu dowodów w sprawie.
- f)
- g) Każde jednostkowe zdarzenie powinno być udokumentowane sporządzeniem notatki (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, itp.) oraz wpisem w dokumentację wychowawcy.

9. Procedura postępowania w przypadku wystąpienia niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.

- a) O wszelkich niepokojących zachowaniach seksualnych uczniów na terenie szkoły powinien zostać powiadomiony wychowawca klasy lub pedagog/psycholog szkolny, a każdy pracownik szkoły będący świadkiem takich zachowań powinien bezzwłocznie podjąć działania mające doprowadzić do ich zaprzestania.
- b) W przypadku otrzymania od ucznia informacji o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zachowanie jego anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji przemocowych ze strony sprawcy/sprawców niewłaściwych zachowań.
- c) O zaistniałym zdarzeniu wychowawca klasy lub pedagog/psycholog szkolny powinien przeprowadzić rozmowę z uczestnikami zajęcia oraz poinformować o nim rodziców/opiekunów prawnych uczniów.

- d) Wychowawca klasy lub pedagog/psycholog rozmowę z uczniami może przeprowadzić w obecności rodziców/opiekunów prawnych i wspólnie ustalić dalsze postępowanie z dzieckiem.
- e) W sytuacji kiedy rodzice/opiekunowie prawni odmawiają współpracy lub nie reagują na zgłaszane problemy i wezwania do szkoły, jednocześnie placówka ze swojej strony wykorzysta dostępne metody oddziaływań wychowawczych a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji /np. uprawianie nierządu/, dyrektor szkoły powiadamia pisemnie Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję Wydział ds. Nieletnich.
- f) Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa /np. gwałtu/, pedagog lub psycholog szkolny w uzgodnieniu z dyrektorem szkoły powiadamia najbliższą jednostkę policji, która postępuje zgodnie ze swoimi procedurami.
- g) Każde jednostkowe zdarzenie powinno być udokumentowane sporządzeniem notatki (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, itp.) oraz wpisem w dokumentację wychowawcy.

10. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji o cyberprzemocy /Internet, telefon komórkowy/.

- a) W przypadku uzyskania od ucznia informacji o cyberprzemocy wychowawca klasy informuje o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły.
- b) W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest uczniem szkoły, pedagog/psycholog szkolny powinien podjąć dalsze działania:
- przeprowadzić z uczniem-sprawcą przemocy rozmowę o jego zachowaniu,
 - powiadomić rodziców/opiekunów prawnych sprawcy i omówić z nimi zachowanie dziecka,
 - objąć sprawcę opieką psychologiczno-pedagogiczną zmierzającą w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, zmianie postawy i zachowania, w tym sposobu korzystania z nowych technologii,
 - w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi /za zgodą rodziców/opiekunów prawnych/ skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.
- c) W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest nieznanym należy podjąć próbę powstrzymania i wyeliminowania zjawiska np. poprzez powiadomienie administratora serwisu i powiadomienie Policji.

DZIAŁANIA WOBEC OFIARY CYBERPRZEMOCY

1. Wsparcie psychiczne

- a) Podobnie jak w przypadku innych form przemocy, ofiara cyberprzemocy potrzebuje pomocy i emocjonalnego wsparcia ze strony dorosłych. Musi także wiedzieć, że szkoła podejmuje odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu. Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy należy:
- zapewnić go, że dobrze zrobił mówiąc o tym, co się stało,
 - wykazać zrozumienie dla trudności w ujawnieniu tego, co go spotkało,
 - zapewnić, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego,
 - podkreślić, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postara się mu pomóc uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne,
 - być uważnym na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrepowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.

2. Porada

- a) Uczeń będący ofiarą cyberprzemocy powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania, tj. ;
- nie utrzymywać kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadać na maile, telefony, itp.,
 - nie kasować dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów,
 - zastanowić się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmiana adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego, itp.,
 - korzystając z komunikatora ustawić go tak, aby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim komunikować.

3. Monitoring

- a) Po zakończeniu interwencji wychowawca/pedagog/psycholog monitoruje sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy/sprawców.
- b)
- c) Rodzice/opiekunowie prawni dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy poinformowani o problemie powinni otrzymać wsparcie i pomoc ze strony szkoły oraz otrzymać informację, jakie kroki zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia i zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi.
- d) Wskazane jest zaproponowanie rodzicom i dziecku pomocy specjalisty – pedagoga, psychologa.

DZIAŁANIA WOBEC OFIAR I SPRAWCÓW ZACHOWAŃ OBJĘTYCH PROCEDURAMI

1. Działania wobec ofiary

- a) Jeśli w wyniku którejkolwiek sytuacji kryzysowej uczeń doznał obrażeń należy udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej lub wezwać Pogotowie Ratunkowe.
- b) Każdy nauczyciel, a w szczególności wychowawca klasy/pedagog/psycholog szkolny, w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia powinien przeprowadzić rozmowę z uczniem i ewentualnymi świadkami zajęcia.
- c) Należy powiadomić rodziców/opiekunów prawnych pokrzywdzonego i wspólnie ustalić zasady współpracy.
- d) Jeśli zachodzi taka konieczność należy powiadomić Policję.
- e) Pedagog/psycholog szkolny powinien otoczyć ofiarę szczególną opieką, pomocą psychologiczną, udzielić wsparcia, wskazać sposoby radzenia sobie w kontaktach z innymi oraz zobowiązać rodziców/opiekunów prawnych do uzyskania ew. pomocy specjalistycznej.

2. Działania wobec sprawcy

- a) Podobnie jak w przypadku ofiary, każdy nauczyciel, a w szczególności wychowawca klasy/pedagog/psycholog szkolny, w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzenia powinien przeprowadzić rozmowę z uczniem i ewentualnymi świadkami zajęcia, uświadamiając jednocześnie sprawcy/sprawcom zdarzenia konsekwencje prawne i społeczne popełnionego czynu.
- b) Należy niezwłocznie powiadomić rodziców/opiekunów prawnych ucznia, którzy są zobowiązani do natychmiastowego stawienia się w szkole, przeprowadzić rozmowę i ustalić wspólny plan działania zmierzający do poprawy zachowania dziecka.
- c) Jeśli zachodzi taka konieczność należy powiadomić Policję.
- d) Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia, np. obniżenie oceny zachowania.
- e) W przypadku braku współpracy rodziców sprawcy/sprawców ze szkołą oraz w przypadku powtarzania się nagannych zachowań objętych procedurami, dyrektor szkoły powiadamia Sąd Rodzinny i Policję.

Procedury postępowania w sytuacjach nadzwyczajnych takich, jak pożar, powódź, zagrożenie terrorystyczne regulują odrębne przepisy ujęte w „Instrukcji postępowania dot. ochrony budynku i zasobów szkoły podstawowej nr 119 w Warszawie na wypadek wystąpienia klęsk żywiołowych, zagrożenia dla środowiska lub innych wyjątkowych okoliczności”.

LISTA INSTYTUCJI POMOCOWYCH

1. **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 7**, ul. Narbutta 65/71, 02-581 Warszawa, email : poradnia@ppp7.pl
2. **OPS Dzielnicy Mokotów**, ul Falęcka 10, 02-545 Warszawa, email : sekretariat@psmokotow.pl
3. **Komenda Rejonowa Policji Warszawa II, sierż. sztab. Marta Bejer**, tel. (22) 603-34-07
4. **Poradnia OPTA**, ul. Wiśniowa 56, 02-520 Warszawa, email: sekretariat@optaporadnia.pl
5. **Stowarzyszenie ASLAN**, ul. Nowolipie 17, 00-150 Warszawa, email: stowarzyszenie@aslan.org.pl
6. **Powiaślańska Fundacja Społeczna**, ul. Mokotowska 55, 00-542 Warszawa, email: biuro@pfs.pl
7. **Stowarzyszenie KARAN**, ul. Grodzieńska 65, email: karan@karan.pl
8. **Świetlica Socjoterapeutyczna KARAN**, ul. Malczewskiego 52, tel. (22)849-41-15
9. **Poradnia DIALOG**, ul. Stryjeńskich 19, 02-791 Warszawa, email: przychodnia@terapiadialog.pl
10. **Poradnia ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Warszawski Ośrodek Interwencji Kryzysowej**, ul. Belgijska 4, 02-511 Warszawa, email: sekretariat@woik.waw.pl
11. **Fundacja CEL Centrum Edukacji Liderkiej**, ul. Wiśniowa 42/39, 05-077 Warszawa, email: biuro@fundacijacel.pl
12. **Poradnia Specjalistyczna Młodzieżowy Ośrodek Profilaktyki i Psychoterapii "MOP"**, ul. Boryszewska 4, 05-077 Warszawa, email: sekretariat@mop-poradnia.pl
13. **Stowarzyszenie MONAR**, ul. Nowolipki 9B, 00-151 Warszawa, email biuro@monar.org
14. **FundacjaZobacz.....Jestem**, ul. Czerniakowska 159, kl. I, domofon 200, 00-453 Warszawa, email: poradnia@zobaczjestem.pl , kontakt@zobaczjestem.pl
15. **Towarzystwo Pomocy Młodzieży**, ul. Nowolipki 2, 00-160 Warszawa, email: tpm@tpm.org.pl
16. **Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży – 116 111**